

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 652 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionlashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'lichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odambov qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohijon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugi'loy Bakhtiyorovna</i>	
Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review)	95
<i>Burkhonova Zarafruz Kobilovna</i>	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
<i>Bozorboyev Javlon</i>	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
<i>Jamilova Dilsuza To'liqin qizi</i>	

Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li</i>	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi</i>	
Fotometrik kattaliklar	117
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi</i>	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbibi, Normuminova Madina</i>	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi</i>	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
<i>Erkinova Nozima Utkir qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
<i>Ikmatullayev G'. Z.</i>	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
<i>Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida</i>	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
<i>Shokirova Mushtariy</i>	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
<i>Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li</i>	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
<i>Veronica Khatamova</i>	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
<i>Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li</i>	
Emotsional intellekt – hr menejerlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
<i>Abdukarimov Muhammadjon Muratovich</i>	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna</i>	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni.....	170
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
<i>Saidova Parvina Mirzo kizi</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
<i>Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi</i>	
Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
<i>Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna</i>	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
<i>Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
<i>Umida Marasulova</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	193
<i>Mirzayeva Shahlo, Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Javliyeva Dilnura</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar adabiyoti kerakmi?!.....	196
<i>Dilfuza Shadiyeva</i>	
Experimental Study on the Psycho-Pedagogical Effectiveness of Mall-Based Multimodal Learning in Developing Pluricultural Competence	200
<i>Azimova Sevara Muzaffar qizi</i>	

Simulyatsion o'quv muhitida fizika o'qituvchilarining o'z-o'zini boshqarish va reflektiv kompetentligini oshirish.....	205
Muradov Iloxomjon Abduxamid o'g'li	
Ta'lim menejmentida strategik boshqaruv tushunchasining evolyutsiyasi.....	209
Raximjonov Jamshid Rafiqjon o'g'li	
Raqamli kompetentlik tushunchasining ilmiy-nazariy talqini va xorijiy hamda mahalliy tadqiqotlar tahlili	214
Umirov Boboyor Baxtiyor o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyatlar samaradorligini oshirishda pedagogik multimedia vositalaridan foydalanish usullari.....	218
Abdreimova Maftuna O'ktam qizi	
Boshlang'ich sinf texnologiya darsliklarining tuzilishi hamda o'quvchilar yoshiga muvofiqligi.....	223
Bobolov Nuriddin Tojiyevich	
Oliy ta'limda pedagoglarning boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar	228
Isabekov Bahodir Isabek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tolerantlik madaniyatini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik masalalari .	233
Boydavletova Sohiba Abduganiyevna	
Aksiologik yondashuv asosida tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	239
G'aybullayev Bobur Nomonjon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning ahamiyati.....	243
Toshpo'latova Muxlisa G'olib qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning reflektiv kompetentligini rivojlantirishning mazmuni va ilmiy-nazariy pedagogik asoslari.....	248
Mamatqulova Saboxat Abduraxmonovna	
Maktabgacha ta'limda monitoring va baholash tizimini takomillashtirish.....	253
Amanova Durdona Kaxramonovna	
O'zbekiston yoshlarining ma'naviy va estetik tarbiyasida tasviriy san'at va zamonaviy pedagogik texnologiyalar.....	257
Esanova Hulkar Abdurayim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatini tashkil etish	261
Gafurova Dilnoza Saloxiddinovna	
Ommaviy axborot vositalarining jamiytdagi xavfsizlik hissigi ta'sirining nazariy va amaliy tahlili	266
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Qoldiboyeva Xayriniso Eldarovna	
Milliy o'yinlarni o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari.....	269
Ismatov Po'latjon Abdumannobovich	
Ta'lim sifatini boshqarish jarayonida kvalimetrik parametrlarini takomillashtirishda xorijiy tajribalarning ahamiyati	273
Karimova Maxbubaxon Mukimjonovna	
Innovatsion ta'lim sharoitida bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirish modeli.....	278
Mirzayeva Nigora Bozorovna	
Matematika o'qitishda milliy qadriyatlarni aks ettirish.....	282
Mirzayeva Shahlo, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi, Muxtorova Sevinch Asad qizi, Xolboyeva Mushtariy Zayniddin qizi	
Ingliz tilida fe'l frazeoformalarining morfologik tuzilishiga xos umumiy xususiyatlar.....	285
Jo'rayeva Nargiza Shavkatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutqini o'stirishda interaktiv metodlarning ahamiyati.....	289
Ramazonova Munisa Hoshim qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining lug'at boyligini oshirishda intellektual o'yinlar va interfaol usullardan foydalanish.....	294
Raxmonova Gulrux Ubaydullayevna, Ibragimova Dildora Turabovna	
Maktabgacha ta'limda pedagoglar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda uslubiy xizmat va hamkorlik mexanizmlarining samaradorligi.....	298
S. A. Rahmonberdiyev	
Yoshlarni destruktiv submadaniyatlar ta'siridan himoyalashning innovatsion pedagogik usullari	304
Xasanova Marxabo Turayevna	
Социально-психологические особенности домашнего насилия в условиях трансформации семьи и цифровизации общества	308
Абдукадирова Лаура Юльбарсовна, Абдуллаева Азиза Комилжон кизи	
Педагогические основы развития инновационной компетентности педагогов в системе дошкольного образования.....	315
Гульнара Ахтямовна	

Роль учебного процесса и творческой деятельности в сохранении психологического равновесия.....	320
<i>Коршубаева Рано Хазраткуловна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlar (son, shakl, o'lcham, fazoviy munosabatlar)ning psixologik-pedagogik xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari	325
<i>Bibizaynab Otaxo'jayeva</i>	
Ertaklarni rollarga bo'lib o'qish orqali o'quvchilarda boshqaruvchanlik qobiliyatini shakllantirish	328
<i>Sobirova Fotimaxon Baxodir qizi, Narkabilova Gulnoza Po'latovna</i>	
Jadid ayollari fenomenining tarixiy va intellektual mohiyati	332
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
The Importance of Pronunciation in Language Learning	335
<i>Nazarova Gulbaxor Azimjon Qizi</i>	
Ta'lim jarayonida test texnologiyalaridan foydalanishga qo'yiladigan pedagogik talablar	340
<i>Rasulov Ulug'bek Murodulloyevich</i>	
Tibbiyot ta'limida mentor va talaba munosabatlarining tahliliy tafakkurga ta'siri	345
<i>Osbayov Muhammadjon Imaraliyevich</i>	
Oila qadriyatlari va ta'lim tizimi orqali ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirish.....	350
<i>Tuymurodova Donoxon Istam qizi, D. Sh. Yuldasheva</i>	
Будущее французского языка в XXI веке: глобальные тенденции, вызовы и перспективы.....	354
<i>Азамжонova Сарвиноз Шухратовна</i>	
Dars jarayonida o'yin folklori namunalaridan samarali foydalanish usullari.....	360
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Durmatova Oygul Orifjonovna</i>	
Yosh basketbolchilarni zamonaviy sport mutaxassisligiga yo'naltirishning samaradorligi.....	364
<i>Rahimov Bobirjon Abdurasulovich</i>	
Matematikani o'qitishda vizual tafakkur psixologiyasi.....	370
<i>Inomova Ozodaxon Shavkatjon qizi</i>	
O'zbek oilalarida gender tenglikning etnopsixologik xususiyatlari.....	374
<i>Yusupova Mardona Matkubulovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt yordamida aniq fanlarni o'qitish va talabalarning kasbiy-pedagogik kompetensiyalarini shakllantirish	378
<i>Mirzayeva Shahlo, Olmasov Elshod Elmurod o'g'li, Jabborov Muhammadali Abdumannof o'g'li</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish usullari.....	382
<i>Marufova Munira Egamkulovna</i>	
Elektron ta'lim jarayonida "raqamli profilaktika"ni ommalashtirish va "axborot hurujlari"ni bartaraf etish usullari	385
<i>Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Sirojiddinov Nuriddin Saxobiddinovich</i>	
Tibbiyot sohasida ayollar karyerasi rivojlanishining imkoniyatlari va to'siqlari.....	393
<i>Axmedova Maysara Baxromovna</i>	
Tog' echkilarida xonakilashtirish natijasida paydo bo'lgan o'zgarishlar	397
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Ashurova Dilorom Abdusamat qizi, Elmurodova Munisa Baxtiyor qizi</i>	
Kumush tovon balig'i (Carassius gibelio Bloch)ning oziqlanish xususiyatlari va suv ekotizimidagi ekologik roli	402
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Rahmonqulova Ruxshona Qudratovna, Xurramova O'g'ilshod Usmon qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga jalb etilgan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlashning pedagogik ahamiyati	406
<i>Akbaraliyeva Mohlaroyim Abdujalil qizi</i>	
O'smirlardagi agressiyani korreksiyalashda art-terapiya metodlarini qo'llashning psixologik jihatlari	413
<i>Jalilova S. X., A'loyeva Fazilat Alijon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressiyani bartaraf etishning psixologik texnologiyalari.....	416
<i>G'aybullayeva Anora Tolib qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosida o'quv jarayonini shaxsiylashtirish: nazariya va amaliyot.....	420
<i>Mirzayeva Shahlo, Ergashov Komilbek Muhiddin o'g'li, Rahmonov Og'abek</i>	
Sharq mutafakkirlarining tafakkur va aqliy taraqqiyot masalasidagi qarashlari	423
<i>Manzura Shodmonqulova</i>	
Umurtqalilarda regeneratsiya jarayonlarining molekulyar va fiziologik asoslari.....	427
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Mirzayeva Ruxsora Shukur qizi, Abdurahmonova Marjona Salim qizi</i>	
Qushlarning evolyutsiyasida uchishga moslashish jarayoni.....	432
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Nurillayeva Mavluda Abduvohid qizi, Muhammadiyeva Shaxrizoda Panji qizi</i>	
O'zbekistonning janubiy hududlarida O'rta Osiyo toshbaqasi (Testudo horsfieldii)ning bioekologik xususiyatlari va muhofazasi.....	437
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xasanova Baxtigul Asqar qizi, Jo'rayeva Sojida Abray qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Maktabgacha ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirish: "yashil pedagogika"ning global tendensiyalari va innovatsion modellari 441 Bo'riyeva Shahzoda Otaniyoz qizi
	Qushlarning ekologiyasi, biosferadagi o'rni va inson hayotiga ta'siri..... 444 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Qalandarova Muxlisa Aimardonovna, Xamrayeva Feruza Oybekovna
	Pedagogik amaliyot modelining transformatsiyasi: passiv kuzatishdan kasbiy jarayonga chuqur kirib borish tendensiyasi 448 Abdrashitova E. V.
	Ta'lim jarayonida baholashning zamonaviy yondashuvlari va uning o'quvchilar rivojlanishidagi ahamiyati .. 454 Abduraxmonova Dilobar Shuhratbekovna
	Yirtqichlarning ov strategiyalari: evolyutsion moslashuv, neyrofiziologik asoslar va ekologik modellashtirish 458 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Saidov Asadbek Qudratovich, Abdusattorov Abdulqosim Abdulxamidovich
	Yoshlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olish 464 Ahmadjonova Shahnozaxon Yarqinovna
	Zamonaviy ta'lim jarayonida funksional savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari hamda o'quvchilarning amaliy kompetensiyalarini shakllantirish yo'nalishlari..... 467 Alimova Farzona Abdukamalovna, Gubayeva Aziza Ismatillayevna
	Muhandislik ta'limida ijodkorlikni rivojlantirishning nazariy va metodologik yondashuvlar 474 Avazov Jo'rabek Donayevich
	Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida..... 478 D. D. Zuparova, Uralova Fotima Baxtiyor qizi
	Geometriya fanida isbotlashga doir masalalarning o'quvchilarda divergent tafakkurni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlari..... 483 Davletov Davronbek Egamberganovich
	An'anaviy xonandalikni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash..... 488 Fazliddinov Zokir Xusniddin o'g'li
	Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda agressiv xulq-atvor namayon bo'lishi 493 G'ayibova Nargiza Anorbayevna
	Methodology for Organizing Tutoring Activities in the Credit-Module System 497 Isabekov Shavkat Isabekovich
	Ta'lim boshqaruvida rahbarlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari 500 Islamova Dilfuza Dilshodovna
	O'zbek yuridik terminologiyasining boyishining ichki va tashqi manbalari..... 504 Ismoilova Sug'diyona Ashurovna
	Tarbiyasi og'ir o'smirlar orasida jismoniy faoliyat darajasi bilan akademik yutuqlar orasidagi bog'liqlikni takomillashtirish 508 Isoqov Nuriddin Halim o'g'li
	Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari..... 511 Jamilova Dilsuza To'lqin qizi
	Talaba qizlarning jismoniy faolligini oshirish yo'llari 515 Jumanova Iroda Shokirjon qizi
	Online marketingda emotsional manipulatsiya usullarining ta'siri 518 Nurmatov Nurhayot, Kimsanboyeva Komila Shermuxammadqizi
	O'yin faoliyati va integrativ mashg'ulotlar asosida tarbiyani tashkil etish metodikasi 522 Mamatova Farida Iminjanovna
	Oliy ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning mazmuni va uning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati 527 Mirsaidova Muborak
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini modellashtirishning didaktik imkoniyatlari va samaradorligi 532 Muxtarova Lobar Abdimannabovna, Shoymurodova Roziya Yusuf qizi
	Amfibialarning teri orqali nafas olishi: morfofiziologik asoslari va evolyutsion ahamiyati 536 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyeva, Normurodova Farishta Begmurod qizi, Xolmurodova Dilrabo Panji qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin texnologiyalari asosida bolalarda bilish jarayonining rivojlanishi ... 541 Norqulova Ma'mura Husniddin qizi
	Kasbiy ta'lim tashkilotlarida xalqaro ta'lim dasturlarini joriy qilishning ilmiy-amaliy ahamiyati..... 546 Nosirov Bunyodjon G'offorali o'g'li
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining oila va jamoat tashkilotlari bilan hamkorligi..... 550 Qambarova Naziraxon Barxonovna

An'anaviy oila sharoitida kelinlarda noadaptiv psixologik himoya mexanizmlarini kamaytirish bo'yicha psixokorreksion yondashuv	554
Qobilova Nasiba Ismatjon qizi	
Ona tili ta'limida kreativ yondashuv asosida o'quv jarayonini modellashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	557
Qulmuminov O'rolboy Safar o'g'li, Jumayeva Hulkar Panji qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	562
Ravshanova Gulnoza Burxonovna, Turdiboyeva Umida Ravshan qizi, Norjigitova Rohila Abduvoid qizi	
Ingliz, o'zbek va rus tillari foydalanuvchilari uchun lug'atlar yaratishning lingvistik va amaliy asoslari	565
Raxmonova Sardora Muminjonovna	
Jismoniy tarbiya darslarini yangicha pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari	569
Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich	
Sutemizuvchilarning kelib chiqishi va xilma-xilligi	573
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Sattorova Sanobar Boboqul qizi, Salimova Shahrizoda Ikromjon qizi	
Raqamli muhitda voyaga etayotgan o'spirinlarda empatiya va ijtimoiy-emotsional rivojlanishning neyropedagogik xususiyatlari	578
Shamsiddinov G'iyosjon Husniddin o'g'li	
Bo'lajak muhandislarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda dasturlashtirilgan ta'lim vositalarining o'rni	583
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Educational Technologies in Improving the Quality of Teaching: Methods and Practical Implementation	588
Tashpulatova Nafisa Bakhtiyarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ishonchni rivojlantirishda inklyuziv usullardan foydalanish	591
To'laboyeva Irodaxon Maxammadali qizi	
SRDM modeli orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida STEAM kompetensiyalari va Computational Thinking ko'nikmalarini shakllantirish	595
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Umumta'lim maktablarida fan to'garaklari faoliyatini tashkil etishning pedagogik shartlari	600
Toshtemirova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Development of an Integrated Learning Module Based on Digital Technologies in the Educational Process	604
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Muskul-skelet tizimi nuqsonli o'quvchilarning nozologik guruhlariga differensial yondashuv asosida adaptiv sportga yo'naltirish	608
Uraimov Sanjar Ruzimatovich, Ubaydullayeva Dilnoza Muhammad qizi	
Boshlang'ich ta'limda alohida ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilarni o'qitishning bugungi holati va muammolari tahlili	612
Uroqova Yorqin qizi	
Inklyuziv ta'lim muhiti asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining texnologiya darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	615
Xamidova Zarina Iskandar qizi	
Qushlar migratsiyasi va uning ekologik sabablari	619
Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Raximova Dilfuza Ilyos qizi, Saburova Sarvinoz Erkabay qizi	
Imkoniyati cheklangan bolalarni jismoniy tarbiya va sportga jalb etishning nazariy va amaliy asoslari	623
Xasanova Nilufar Raxmatovna	
Raqamli avlod tarbiyasida milliy qadriyatlar va ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati uyg'unligi	628
Xaydarova Xilola Raximberdiyevna	
Разработка алгоритмов для визуализации и анализа решения задач линейного программирования	631
Буронова Муниса Баходировна, Хакимов Дониёр Бахтиёр Угли	
Ta'lim tizimida moliyaviy boshqaruv tushunchasi va iqtisodiy mazmuni	637
Mannanova Maftuna Fazliddin qizi	
Koreya ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari va uning pedagogik mohiyati	641
Adamatov Anvar Ablaqulovich	
Bo'lajak pedagoglarning raqamli didaktik kompetensiyasini rivojlantirish: muammo va yechimlar	645
Uskanov Kaxramon Xalikulovich	
Matematika fanini o'qitishda onlayn platformalardan foydalanish	648
Mirzayeva Shahlo, Yorqulova Mashhura, Boboqulova Durdona	

RAQAMLI AVLOD TARBIYASIDA MILLIY QADRIYATLAR VA OTA-ONALARNING VIRTUAL- PEDAGOGIK MADANIYATI UYG'UNLIGI

Xaydarova Xilola Raximberdiyevna

KUAF, "Pedagogika, psixologiya va jismoniy madaniyat"
kafedrası dotsenti, p.f.n.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb muammolaridan biri sifatida tahlil qilingan. Shuningdek, virtual-pedagogik madaniyatning rivojlanish jarayoni murakkab ijtimoiy hodisa sifatida milliy qadriyatlar bilan uzviy bog'liqligi o'rganilgan.

Kalit so'zlar: virtual madaniyat, inson, tabiat, jamiyat, noosfera, ota-ona, o'qituvchi, mahalla, tarbiya, ta'lim, farzandlar, pedagogik madaniyat, milliy qadriyatlar, urf-odatlar, ma'naviy madaniyat.

Abstract: This article analyzes the development of parents' virtual-pedagogical culture as one of the pressing issues of the present day. In addition, the study examines the close relationship between the development process of virtual-pedagogical culture and national values as a complex social phenomenon.

Key words: virtual culture, human, nature, society, noosphere, parents, teacher, mahalla, upbringing, education, children, pedagogical culture, national values, traditions, spiritual culture.

Аннотация: В данной статье развитие виртуально-педагогической культуры родителей рассматривается как одна из актуальных проблем современности. Также изучена неразрывная связь процесса развития виртуально-педагогической культуры с национальными ценностями как сложного социального явления.

Ключевые слова: виртуальная культура, человек, природа, общество, ноосфера, родители, учитель, махалля, воспитание, образование, дети, педагогическая культура, национальные ценности, традиции, духовная культура.

KIRISH

Global axborotlashgan jamiyat shaxsning shakllanishi uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etadi va shu bilan bir qatorda insonga nisbatan yanada jiddiyroq talablarni ilgari suradi. Insonning ichki va tashqi jihatdan individuallashuvi shakllanishining nisbati axborotlashgan texnomuhitning doimiy transformatsiyasi sharoitida bir-biriga uyg'unlashuvi darajasini ifodalashga hamda yangi texnojtimoiy muhitning nisbatan barqaror ijobiy va salbiy tendensiyalarining insonga ta'sirini aks ettirishga imkon beradi.

O'zbekistonda olib borilayotgan davlat siyosatining markazida inson va uning manfaatlarini ta'minlash ustuvor vazifa ekanligi muhtaram yurtboshimiz Sh.M. Mirziyoyevning 2022-yil yakunlariga bag'ishlangan Murojatomasida o'z aksini topgan ^[1]. Shu bois, 2023-yilga "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili" deb nom berilishi, ta'lim sifatini oshirish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining yagona to'g'ri yo'li ekanligi, ushbu sohada olib borilayotgan islohotlarning davom ettirilishi, ta'lim dargohlarida o'qituvchi va murabbiylar bilan ko'proq muloqot qilib, o'quv-tarbiya ishlari sifatini oshirish bo'yicha masalalarni hal etish davlat siyosati darajasiga ko'tarilganini ko'rsatadi. Virtual-pedagogik madaniyatning rivojlanish jarayoni murakkab ijtimoiy hodisa sifatida milliy, diniy, tarixiy, axloqiy, huquqiy va axborot texnologiyalari kabi omillar bilan uzviy bog'liq. Shu ma'noda, milliy va diniy qadriyatlar nafaqat xalqimizning tarixiy-ma'naviy merosi, balki barkamol shaxsni tarbiyalash va shakllantirishning muhim omillari hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

"Virtual" so'zi rus-o'zbek lug'atida ehtimoliy, muayyan sharoitda mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan yoki kompyuter vositalari yordamida aks ettiriladigan virtual borliq, voqelik (kompyuter qurilmalari yordamida haqiqiy mavjud sharoitga o'xshash sharoitni yaratish, hosil qilish) kabi ma'nolarni anglatadi. "Madaniyat" so'zi esa arabcha "madina" – shahar, maskan, taraqqiyot o'chog'i kabi ma'nolarni bildirib, tabiat va o'zaro munosabatlarda aks etadigan inson faoliyatining o'ziga xos shaklini ifodalovchi tushunchadir.

Madaniyat alohida individning hayotiy faoliyati, ijtimoiy guruh yoki jamiyatning faoliyat usulini aks ettiradi. Demak, virtual madaniyat deganda kompyuter va axborot vositalari orqali aks ettiriladigan o'zaro munosabatlardagi insoniy faoliyat tushuniladi. Virtual madaniyatga yaqin bo'lgan iboralar – virtual savodxonlik, mediama-daniyat va mediasavodxonlik bo'lib, ular axborot va ommaviy zo'ravonlikdan himoya qobig'iga o'xshaydi. Shu nuqtai nazardan, ommaviy axborot vositalarini targ'ib qilishda uni raqamli savodxonlik sifatida ham talqin qilish mumkin ^[5]. Jumladan, iqtisodiy, huquqiy, ijtimoiy-siyosiy, milliy-ma'naviy hamda tibbiy masalalar tahlil etilib, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son¹ Farmonida o'z aksini topgan ^[2].

Psixologik omillar intellektual, emotsional va motivatsion sohalar bilan aloqadorlikda tahlil etilib, ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirishda motiv, maqsad, his-tuyg'ular, shaxsiy sifatlar hamda refleksiyaning o'rni tadqiq etildi. Pedagogik omillarga esa milliy, diniy va axloqiy tarbiya, tarbiya paradigmalari, axborot iste'moli madaniyati, deontologik tayyorgarlik kabi jihatlar kiritildi. Tadqiqot mobaynida ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirish ma'naviy profilaktika tizimi, ijtimoiy-pedagogik faoliyat va ma'naviy madaniyat uyg'unligi asosida takomillashtirilishi taqozo etilishi asoslab berildi.

Ma'naviy madaniyat ham dolzarb muammo sifatida ota-onalarning to'rtta muhim sohada o'z o'rnini belgilab olishini (yoki ma'naviy madaniyatga ega bo'lishini) namoyon etadi: inson, jamiyat, tabiat va noosfera. Inson sifatida o'z o'rnini belgilash hayot va individuallikni qadriyat, insonni esa taraqqiyot cho'qqisi sifatida tushunishni talab etadi. Jamiyat sohasida o'z o'rnini belgilash Vatan, demokratiya, huquqiy davlat, oila, mehnat va fuqarolik mas'uliyati kabi qadriyatlarni egallash orqali yuzaga keladi. Tabiat sohasida o'z o'rnini belgilash o'zini tabiatning bir bo'lagi deb anglash va o'zini tabiatga mos ravishda takomillashtirish (salomatlik, estetik asos, ma'naviy-axloqiy ideal) orqali tashkil etilishi mumkin. Shu bilan birga, ekologik madaniyatga ega bo'lish, tabiatni o'zlash-tirish va asrab-avaylash jarayonida kelajak avlodlar oldidagi mas'uliyat tuyg'usini anglashni ham nazarda tutadi.

Noosfera (aql sohasi) o'z o'rnini belgilash sohasi sifatida ilmiy-texnik taraqqiyot natijalaridan foydalanishda axloqiy mas'uliyatni anglashni, inson texnika bilan ishlash jarayonida yetarli ma'lumotga ega bo'lmaganda yuzaga keladigan oqibatlar haqidagi bilimlarni shakllantirishni, ota-onalarda xalqimizning tarixiy, ma'naviy va axloqiy qiyofasiga nisbatan faol fuqarolik munosabatini yanada rivojlantirishni, madaniy yodgorliklarni saqlash va tiklashni hamda milliy an'analarni qayta yaratishni talab etadi ^[3].

Virtual-pedagogik madaniyatni ushbu integrativ sohalar birligi sifatida tushunishda uni ota-onalarning asosiy ehtiyojlarini qondirish uchun psixologik-pedagogik shart-sharoitlar yaratishga yo'naltirilgan pedagogik faoliyat sifatida talqin qilish mumkin. Bunday pedagogik shart-sharoitlarga quyidagilarni kiritish mumkin: ta'lim-tarbiya mazmunini belgilashga oid xilma-xil yondashuvlar, tarbiyaning dialogik, virtual va munozarali metodlari, shaxsni shakllantirish jarayonida umuminsoniy qadriyatlarga yo'naltirilganlik, tarbiyaviy jarayonni tashkil etishda demokratlashtirish va milliylik tamoyillarini hisobga olish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda dunyo ommaviy axborot vositalarida axborotni tanlash va to'g'ri baholash madaniyati (virtual madaniyat) dolzarb muammolardan biri sanaladi. Bu muammoning yechimini izlashda, avvalo, oilada har bir ota-ona virtual-pedagogik madaniyatga ega bo'lishi lozim, deb o'ylaymiz. Buning uchun har bir ota-ona farzandlariga ommaviy axborot vositalaridan (televizor, kompyuter, internetdagi chat, forum, Facebook, Twitter) unumli foydalanishni, avvalo, o'zlari bilgan holda, farzandlariga ham o'rgatishi zarur.

Yuqorida keltirilgan ommaviy axborot vositalari o'zaro aloqa olib borishga xizmat qiluvchi vositalar bo'lib, ular orqali kishilar bir-biri bilan so'zlashib, turli muloqotlarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Ular ushbu imkoniyatlardan foydalanib, o'z faoliyatlarini amalga oshirmoqda, ma'lumot orttirmoqda, bilim olmoqda, tajriba almashmoqda hamda savdo, tijorat va reklama ishlarini yo'lga qo'ymoqda. Bu, albatta, har bir sohada yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Bir tomondan, masofaviy ta'lim olish imkoniyatini berib, intellektual va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirsa, ikkinchi tomondan, real muloqotning virtual shaklga aylanib borayotganini ham kuza-tish mumkin ^[3]. Endi ota-onalar o'z farzandlari bilan ko'proq yuzma-yuz emas, balki virtual aloqa orqali muloqot qilib, ularni nazorat qilmoqda.

Taqdir taqozosi bilan uzoq masofada, xorijda ishlayotgan ota-onalar yoki ta'lim olayotgan farzandlar ilgari faqat virtual shaklda muloqot olib borgan bo'lsa, bugungi axborotlashgan jamiyat sharoitida esa onlayn tarzda turli xil axborot va ma'lumotlar almashinuvi amalga oshirilmoqda. Bu, albatta, hozirgi axborotlashgan jamiyatning muayyan ko'rinishlaridan biri hisoblanadi. Agar u ijtimoiy farovonlik, ijtimoiy totuvlik hamda komil inson shaxsini shakllantirish va tarbiyalashga xizmat qilsa, jamiyat a'zolarining, ayniqsa, ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyati ham rivojlanib, takomillashtirish borishi kerak edi. Lekin, afsuski, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda ayrim muammolar ham ko'zga tashlanmoqda ^[5].

1 <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

"Ijtimoiy tarmoqlarda taqdim etilayotgan ta'lim-tarbiya masalalariga qaratilgan axborotlarning mazmun-mohiyati Sizni qoniqtiradimi?" degan savolga ota-onalarning 31 nafari (11 %) "albatta qoniqtiradi", 96 nafari (34 %) "qisman qoniqtiradi", 133 nafari (47 %) "umuman qoniqtirmaydi" deb javob bergan, 24 nafari (8 %) esa "javob berishim qiyin" degan fikrni bildirgan. Yoshlar fikriga ko'ra esa, 71 nafari (14 %) "albatta qoniqtiradi", 237 nafari (46 %) "qisman qoniqtiradi", 59 nafari (11 %) "umuman qoniqtirmaydi", 116 nafari (22 %) "bilmayman", 35 nafari (7 %) esa "javob berishim qiyin" deb fikr bildirgan. Ijtimoiy tarmoqlarda taqdim qilinayotgan ta'lim-tarbiya masalalariga qaratilgan axborotlarning mazmun-mohiyati ota-ona respondentlarning 133 nafari tomonidan umuman qoniqsiz deb baholangan. Ularning fikridan kelib chiqib aytish mumkinki, bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlarda taqdim qilinayotgan axborotlar ko'lami juda keng bo'lib, ularning barchasi ham yoshlar tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, deb aytish mumkin emas.

Ota-onaning o'z farzandini yoshlik chog'idan milliy qadriyatlar qurshovida tarbiyalashi va o'z xalqi tomonidan e'zozlanuvchi an'analariga nisbatan hurmat hamda g'urur hissini shakllantirishi milliy o'zlikni anglashdagi asosiy omillardan biridir. O'z qadriyatlariga hurmat bilan qaraydigan ota-ona boshqa millat qadriyatlari ortida ham umuminsoniy manfaatlar yotishini anglay oladi. O'z qadriyatlarini e'zozlaydigan ota-ona boshqa millat vakillariga xos qadriyatlarni ham shu xalqning yutug'i va iftixori sifatida qabul qiladi. O'z qadriyatlarini to'liq o'zlashtira olmagan hamda mavjud milliy an'analar ortidagi haqiqiy mazmunni to'liq anglay olmagan inson o'z ruhiy olamida qandaydir yetishmovchilikni his etadi. Bunday holat esa millatchilik va boshqa millat vakillari oldida o'z ustunligini isbotlashga intilish sifatida namoyon bo'lishi mumkin. Shu sababli, har qanday etnik qadriyatlarini shakllantirish jarayoni ota-onalardan chuqur mushohada, izchillik hamda ma'lum reja asosida ish olib borishni talab qiladi. Shu o'rinda hurmatli yurtboshimizning quyidagi fikrlarini asosli ekanligini ta'kidlab o'tmoqchimiz.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24-yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" mavzusidagi ma'ruzasida shunday ta'kidlagan edi: "Bugungi tez o'zgarayotgan dunyo insoniyat oldida, ayniqsa, yoshlar oldida yangi-yangi buyuk imkoniyatlar ochmoqda. Shu bilan birga, ularni ilgari ko'rilgan turli yovuz xavf-xatarlarga ham duchor qilmoqda. G'arazli kuchlar sodda, g'o'r bolalarni o'z ota-onasiga, o'z yurtiga qarshi qayrab, ularning hayotiga, umriga zomin bo'lmoqda". "Bunday keskin va tahlikali sharoitda biz ota-onalar, ustoz-murabbiylar, jamoatchilik, mahalla faollari bu masalada hushyorlik va ogohlilikni yanada oshirishimiz kerak. Biz ota-onalar o'z farzandlarimizni birovlarining qo'lga berib qo'ymasdan, ularni o'zimiz tarbiyalashimiz lozim. Buning uchun yoshlarimiz bilan ko'proq gaplashish, ularning qalbiga quloq solish, dardini eshita olish, kerak bo'lsa, muammolariga yechim topishda amaliy ko'mak berishimiz kerak", deb ta'kidlaganlar [1].

XULOSA

Ota-onalarda virtual olamni to'g'ri anglash, axborotlarni saralay olish ko'nikmalarining hosil bo'lganligi ulardagi virtual muloqot va virtual axborotlashish madaniyatining shakllanganligidan dalolat beradi. Lekin bizning tahlilimizga ko'ra, ota-onalarning atigi 18 % igina virtual axborot madaniyatini o'zida mujassam etmoqda. Ota-onalarda virtual madaniyatni rivojlantirish orqali nafaqat ularning farzandlarini, yoshlarni virtual-axborot tahdidlaridan himoya qilgan bo'lamiz, balki ota-onalarning o'zida ham ushbu tahdidlarga nisbatan immunitet hosil qilamiz.

Biz jamiyatimizda yoshlarimiz ongining buzg'unchi yot g'oyalar bilan zaharlanishiga, dindan siyosiy maqsadlarda foydalanilishiga, ma'rifat o'rnini jaholat egallashiga yo'l qo'ymaymiz. Buning uchun nafaqat mas'ul tashkilotlar, balki barchamiz birgalikda muqaddas dinimizning insonparvarlik mohiyatini ochib berish, farzandlarimizni milliy va umumbashariy qadriyatlar ruhida tarbiyalash bo'yicha oila, mahalla va ta'lim maskanlarida ish olib borishimiz zarur [2].

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1059-sonli Qarori, 31-dekabr, 2019. <https://lex.uz/uz/docs/-4676839>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 - 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni, 28-yanvar, 2022. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
3. Rustamova N.R. Umumiy o'rta ta'lim muassasalari o'quvchilari mediamadaniyatini rivojlantirish texnologiyasi (7 - 9-sinflar misolida): pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ... diss. – Toshkent, 2019. – 42 b.
4. Salieva Z.T. Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirish: pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 2017. – 16 b.
5. Haydarova H.R. Virtual Pedagogical Culture as a Specific System of Transformation. European International Journal of Pedagogics. Vol. 5, No. 05, 2025. <https://eipublication.com/index.php/eijp/article/view/3022/2790>. – 187 - 190-betlar.
6. Haydarova H.R. O'zbek oilalarida ota-onalar pedagogik madaniyatini samarali rivojlantirish vositalari. Qo'qon DPI Ilimiy xabarlari. 2025-yil, № 3. – 1555 - 1561-betlar.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.